

Dönem : 3
Toplantı : 2

MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 338

Türkiye - İsviçre Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin ve Nihai Protokolün onaylanmasının uygun bulunduğu dair kanun tasarısı ve Dışişleri ve Çalışma komisyonları raporları (1/282)

T. C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar Tetkik Dairesi

Sayı : 71-1009/2367

30 . 3 . 1970

MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Türkiye Büyük Millet Meclisine arzı Bakanlar Kurulunca 25 . 3 . 1970 tarihinde kararlaştırılan «Türkiye - İsviçre Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin ve Nihai Protokolün onaylanmasının uygun bulunduğu dair kanun tasarısı» ile gerekçesi ve ekleri ilişik olarak sunulmuştur.

Gereğinin yapılmasını rica ederim.

Süleyman Demirel
Başbakan

GEREKÇE

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile İsviçre Federal Konseyi arasında imzalanmış bulunan Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin başlıca gayesi, her iki memleketin sosyal güvenlik tatbikatında bu memleketler vatandaşlarının hak ve yükümlülük bakımından eşit muameleye tabi tutulmaları, bir memleket mevzuatına göre her hangi bir sosyal güvenlik yardımına hak kazanılıp kazanılmadığının tâyininde, lüzumu halinde, her iki memlekette geçen sigortalılık sürelerinin de nazara alınması ve hak kazanılan bir yardımın, ilgilinin diğer Âkıt Taraf ülkesinde ikamet etmesi halinde de kısıntıya tabi tutulmadan ödenmesinin sağlanmasıdır.

Bu itibarla Sözleşme, İsviçre'de çalışan işçilerimizle bunların ailelerinin sosyal güvenliği bakımından mühim bir ihtiyacı karşılamaktadır.

1 Mayıs 1969 tarihinde Ankara'da imzalanmış bulunan Sözleşmenin ihtiva ettiği hükümler, aşağıda Sözleşmedeki madde numaraları sırasına göre açıklanmıştır.

Kısım - I

Genel hükümler

Madde 1. — Bu maddede Sözleşmenin her iki memlekette hangi sigorta kolları tatbikatını kapsadığı belirtilmektedir. Sözleşme memleketimiz bakımından, 506 sayılı Kanunla düzenlenmiş bulunan hastalık, analık, mâlûllük, yaşlılık, ölüm, iş kazalarıyla meslek hastalıkları sigorta kollarıyla 5434 sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanunu tatbikatını; İsviçre bakımından da, federal kanunlarla tanzim edilen yaşlılık, mâlûllük ve ölüm sigorta kolları ile tarım işçileri ve küçük tarımcılar hakkında uygulanan aile yardımları tatbikatını kapsamaktadır.

Sözleşme yukarıda belirtilen mevzuatın müstakbel tadilleri ile bunları ikmal edecek hükümlere de şâmil olacaktır.

Yeni bir sosyal güvenlik dalının kurulmasına dair mevzuat, tarafların bu maksatla bir anlaşmaya varmalarını şartıyla; mevcut sigorta kollarının yeni nüfus gruplarına teşmiline mütedair mevzuat ise, ilgili Âkîd Tarafın belli bir süre içinde muhalefet etmemesi şartıyla, Sözleşme kapsamına girecektir.

Madde 2. — Bu madde, prensibolarak, iki Âkîd Taraf vatandaşlarının hak ve vecibeler bakımından eşit muamele görecekları hükmünü vaz'etmektedir. Bu prensibin istisnaları Sözleşmede ve Sözleşmeye ekli Protokolde belirtilmiştir.

Madde 3. — Madde, her iki Âkîd Taraf vatandaşlarının hak kazandıkları sosyal güvenlik yardımlarından, Türkiye veya İsviçre'de ikamet ettikleri sürece, tam olarak yararlanacakları hükmünü ihtiva etmektedir. Bu kaidenin istisnaları da yine Sözleşme içinde belirtilmiştir. İlgilinin üçüncü bir memlekette ikamet etmesi halinde ise Âkîd Taraf vatandaşları için eşit muamele prensibinin uygulanacağı maddede yer almıştır.

Kısım - II

Uygulanacak mevzuat

Madde 4. — Maddenin 1 nci fıkrasında, bir Âkîd Taraf vatandaşının hangi memlekette iktsadi bir faaliyet icra ediyorsa o memleketin sosyal güvenlik mevzuatına tabi olacağı prensibi vaz'olunmakta, 2 nci fıkrasında ise, aynı zamanda her iki taraf ülkesinde meslekî faaliyet icra eden kimselerin durumu tanzim olunmaktadır.

Madde 5. — Bu madde, 4 nci maddede vaz'olunan genel kaidenin istisnalarını tesbit ve tadetmektedir. Bu istisnalar başlıca şunlardır:

1. Türkiye'de çalışan İsviçre vatandaşları, málüllük, yaşlılık ve ölüm sigortalarına, yazılı müracaatları üzerine tabi tutulacaklardır. Bu hüküm, 506 sayılı Kanunun Türkiye'de çalışan yabancı uyruklu işçiler için öngöröldüğü istisnaya uygun bulunmaktadır.

2. a) Muvakkat bir işin icrası için işveren tarafından diğer Âkîd Taraf ülkesine gönderilen işçiler 24 ay için işverenin bulunduğu ülke mevzuatına tabi olacaklardır. Bu süreden sonra aynı mevzuatın uygulanmasına devam olunması yetkili makamların mutabakatına bağlı olacaktır.

b) Bir ulaştırma teşebbüsünün hizmetinde diğer Âkîd Taraf ülkesinde çalışan işçiler teşebbüs merkezinin bulunduğu taraf mevzuatına tabi olacaklardır. Şu kadar ki, teşebbüsün diğer Âkîd Taraf ülkesinde bulunan şubesi veya daimî temsilciliği tarafından işe alınan işçiler çalıştıkları memleket mevzuatına tabi olacaklardır.

c) Bir Âkîd Tarafın resmî dairesinde çalışan işçilerden diğer taraf ülkesine geçici olarak gönderilenler gönderen tarafın mevzuatına tabi olacaklardır.

Bu istisnalar işçinin vatandaşlık durumuna bakılmaksızın uygulanacaktır.

Madde 6. — Madde, elçilik ve konsolosluklarda çalışan kimselerin tabi olacakları mevzuatı tâyin etmektedir. Bu maddeye göre :

Elçilik ve konsolosluklarda çalışan meslek memurları temsil edilen memleketin mevzuatına, diğer personel ise çalıştıkları memleket mevzuatına tabi olmaktadırlar. Ancak bu kimseler, elçilik veya konsoloslüğün temsil ettiği memleket mevzuatına tabi olmayı talebetme hakkına sahip bulunmaktadırlar.

Madde 7. — Bu madde, Âkîd Tarafların yetkili makamları arasında bir mutabakata varılmak şartıyla 4, 6 nci maddeler hükümlerinde istisnalar yapılabileceğini öngörmektedir.

Kısım - III

1. Bölüm - Málüllük, yaşlılık ve ölüm

Madde 8. — Madde, prensip olarak, Türk vatandaşlarının, İsviçre yaşlılık ve ölüm sigortalarından bağlanan normal aylıklarla sakatlara mahsus yardımlardan İsviçre vatandaşları ile aynı şartlarla yararlanacağı hükmünü vaz'etmektedir.

Bu hükme ilâveten, Türk işçilerinin İsviçre'deki sigortalılık süresinin kısaldığı sebebiyle kısmî aylığa hak kazanılmış olması ve aylık sahibinin İsviçre dışında ikâmet etmesi halinde, kısmî normal aylık tutarı tam normal aylığın yüzde onu veya daha az ise bu aylığın peşin değerine eşit bir toptan ödeme yapılması, kısmî aylık tutarı tam normal aylığın yüzde onu ile yüzde yirmisi arasında olduğu takdirde de, ilgilinin, aylık veya toptan ödeme şekillerinden birini tercih edebilmesi öngörülmüştür.

Madde 9. — Madde, İsviçre mâlûllük sigortasından sağlanan rehabilitasyon yardımlarından Türk vatandaşlarının ne şartlarla yararlanacaklarını tesbit etmektedir.

Maddeye göre, Türk işçileri mâlûliyetin vukua geldiği tarihten önce en az bir aylık mâlûllük sigortası primi ödemiş olmak, sigortalıların eş ve çocukları ise mâlûllük halinin vukuundan önce en az bir yıl süreyle İsviçre'de aralıksız olarak ikâmet etmiş olmak şartıyla bu yardımlardan yararlanabileceklerdir.

Madde 10. — Maddenin 1 nci fıkrasında, Türk işçilerinin İsviçre mâlûllük sigortasından bağlanan normal aylıklardan İsviçre vatandaşlarıyla aynı şartlarla yararlanacakları hükmünü vaz'etmekte, 2 nci fıkrada bu hükmün istisnası olarak, mâlûllük derecesi yüzde elliden az olanlara bağlanan aylıklarla yardım aylıklarının ödenme şartları tesbit edilmektedir.

Maddenin 3 ncu fıkrası, İsviçre mevzuatına göre bağlanacak mâlûllük aylıklarının hesabında Türkiye'de geçen sigortalılık sürelerinin nazara alınmasını öngörmektedir.

Nihayet, maddenin son fıkrası mâlûllük aylığının kesilip onun yerine yaşlılık veya ölüm aylığı bağlanacağı hallerde Türk ve mevzuatına tabi olarak geçen sürelerin ne suretle nazara alınacağını belirtmektedir.

Madde 11. — Bu madde, İsviçre mevzuatına göre, yaşlılık, mâlûllük ve ölüm aylıkları tutarının belli bir haddeden aşağı olması halinde bağlanan olağanüstü aylıklardan Türk vatandaşlarının hangi şartlarla yararlandırılacaklarına mütedair bulunmaktadır. Sosyal yardım mahiyetinde olan söz konusu olağanüstü aylıklar, İsviçre'de ikâmete devam edildiği sürece ödenmektedir. Türk vatandaşları, bu yardımdan, yaşlılık aylığı bahis konusu ise en az 10 yıl, mâlûllük veya ölüm aylıkları bahis konusu ise en az 5 yıl süre ile aralıksız olarak İsviçre'de ikâmet etmiş olmaları şartıyla yararlanabileceklerdir.

Madde 12. — Madde, her iki memlekete geçmiş sigortalılık süreleri bulunan sigortalılarla bunların ölümlerinde hak sahiplerine Türkiye mevzuatına göre bağlanacak yaşlılık ve ölüm aylıklarına mütedair bulunmaktadır. Madde hükümlerine göre:

Bu aylıklara hak kazanılıp kazanılmadığının tesbiti için, her iki memlekette geçen sigortalılık süreleri birleştirilecek;

Birleştirilen sürelerin toplamı yetkili kurumun (Sosyal Sigortalar Kurumu veya T. C. Emekli Sandığı) uyguladığı mevzuata tabi olarak geçmiş gibi düşünülerek ilgilinin hak kazanabileceği aylığın tutarı tâyin olunacak,

Nihayet, bu nazari aylığın, yetkili kurum mevzuatına tabi olarak geçen prim ödeme süresine tekabül eden kısmı hesap ve tesbit olunacaktır. Bu kısmi yetkili kurumun ilgiliye ödyeceği aylık miktarı olacaktır.

Ancak, ilgilinin, yalnız yetkili kurumun uyguladığı mevzuata tabi olarak geçen sigortalılık süreleri nazara alınmak suretiyle hak kazanabileceği aylık tutarı, sözleşme hükümlerine göre Türk ve İsviçre kurumlarınca bağlanacak kısmî aylıklar toplamından fazla olduğu takdirde, aradaki fark ilgiliye ayrıca ödenecektir.

Madde 13. — Türk mevzuatına göre bağlanacak mâlûllük aylıklarına mütedair olan bu madde, mezkûr yardıma hak kazanılıp kazanılmadığının tesbitinde, gerekirse, İsviçre mevzuatına tabi olarak geçen sigortalılık sürelerinin de nazara alınmasını öngörmektedir.

Sigortalıya İsviçre mâlûllük sigortasıyla aylık bağlanmış ise, sözleşmede, mükerrerliği önlemek üzere Türk mevzuatına göre ikinci bir aylık bağlanamayacağı tasrih edilmiştir.

Madde 14. — Bu maddede, İsviçre mevzuatına göre mâlûllük derecesi üçte iki ile yüzde elli arasında olanlara bağlanan yarım aylıktan faydalanmakta olan bir sigortalının Türkiye’de bulunduğu sırada mâlûllük derecesinin yükselmesi hali öngörülmekte ve bu halde yapılacak işlemler belirtilmektedir.

Madde 15. — Maddede, Türk mevzuatına tabi bir işe girmeden önce İsviçre’de yaşlılık ve ölüm sigortalarına tabi olan işçiler için 506 sayılı Kanunun uygulanmasında sigortalılığın başlangıç tarihi tesbit edilmektedir. Bundan başka, sigortalılık sürelerinin birleştirilmesi ve kısmî aylık tutarlarının hesaplanmasında, İsviçre mevzuatına tabi olarak geçen bir prim ödeme ayı, Türk mevzuatına göre 30 prim ödeme günü veya 1 prim ödeme ayına muadil sayılmıştır.

Madde 16. — Bu madde, 506 sayılı Kanunda öngörülen isteğe bağlı sigorta hakkının tesbitinde İsviçre’de geçen sigortalılık sürelerinin de nazara alınabileceği hükmünü ihtiva etmektedir.

2. Bölüm - İş kazalarıyla meslek hastalıkları

Madde 17. — Maddenin 1 nci fıkrasına göre, Âkîd taraflardan birinin iş kazalarıyla meslek hastalıkları sigortasına tabi olan sigortalılar, diğer Âkîd Taraf ülkesinde buldukları sırada bir iş kazasına uğramaları halinde bu tarafın yetkili kurumundan sağlık yardımı talebetme hakkına sahip bulunmaktadır.

Maddenin 2 nci fıkrasında, bir iş kazası veya meslek hastalığı sebebiyle sağlık yardımı görmekte olan sigortalıların, ikâmetgâhlarını diğer Âkîd Taraf ülkesine nakletmeleri halinde de sağlık yardımları hakkını muhafaza ettikleri belirtilmektedir. Mütaakıp fıkralar ise bu yardımların hangi mevzuata göre sağlanacağını ve önemli yekûn tutan yardımların ifası şartlarını belirtmektedir.

Madde 18. — Bu madde iş kazası ve meslek hastalığı halinde geçici iş göremezlik ödeneklerinin, diğer Âkîd Taraf ülkesinde bulunan sigortalıya hangi usullerle ödeneceğini tanzim etmektedir.

Madde 19. — 17 ve 18 nci maddeler gereğince, bir Âkîd Taraf kurumu tarafından diğer Âkîd Taraf kurumu hesabına sağlanan yardım tutarlarını yetkili kurum tarafından ödeneceğine mütedairdir. Sözleşme bu masraf ödemelerinin götürü olarak da yapılabileceğini öngörmektedir.

Madde 20. — Bu maddede, meslek hastalığı hallerinde, Âkîd Taraf kurumlarının kendi mevzuatlarını uygulamaları öngörülmüştür.

Madde 21. — İş kazası veya meslek hastalığı sonucu daimî iş göremezlik hallerine mütedair olan bu maddede, başlıca,

Bir taraf mevzuatına göre iş göremezlik derecesinin tâyininde, varsa, diğer Âkîd Tarafta vuku gelmiş kaza ve meslek hastalıklarının da nazara alınacağı hükmü vaz’edilmiş ve ayrı tarihlerde vuku gelen ve iki Âkîd Taraf mevzuatına göre de yardım yapılmasını gerektiren hallerde her kurumun ödemekle yükümlü olduğu yardım miktarları tarif edilmiştir.

Madde 22. — Âkîd Taraflardan birinin ülkesindeki üçüncü kişilerin sorumlu olduğu hasarlar için, Âkîd Taraf kurumlarının rücu veya tazminat talep hakları, müteakiben mahfuz tutulmuş ve madde, bu hususları tanzim maksadiyle kaleme alınmıştır.

3. Bölüm - Aile yardımları

Madde 23. — Madde, İsviçre’de tarım işlerinde çalışan Türk işçilerinin, İsviçre federal mevzuatına göre sağlanmakta olan çocuk yardımlarından, Türkiye’de ikâmet eden çocukları için dahi yararlandırılmalarını temin etmektedir.

Kısım - IV

Çeşitli hükümler

Madde 24. — Bu madde, sözleşmenin uygulanması bakımından her iki Âkîd Tarafın yetkili makamlarını göstermekte ve bu makamların yetki ve görevlerini belirtmektedir.

Madde 25. — Madde, sözleşmenin uygulanmasında her iki tarafın yetkili makam ve kurumlarının kendi mevzuatlarını uyguluyorlarmış gibi hareket etmeleri lüzumunu ifade etmekte, ayrıca, bir Âkîd Taraf kurumunca temin edilen tıbbî raporlarla sair bilgilerin, mâlûliyet derecesinin tâ-yininde diğêr Âkîd Taraf kurumunca muteber sayılacağını belirtmektedir. Bununla beraber kurumların, ilgiliyi diledikleri bir hekime muayene ettirebilme hakkı saklı tutulmuştur.

Madde 26. — Madde, bir Âkîd taraf mevzuatının uygulanmasında tanınmış olan pul ve resim muafiyetlerinin diğêr Âkîd Taraf mevzuatına göre düzenlenecek belgeler için de aynen tanınmasını öngörmektedir. Ayrıca, sözleşmenin uygulanmasında düzenlenecek belgeler için konsolosluk vizesine lüzum görülmemiştir.

Madde 27. — Madde, sözleşmenin uygulanmasında kullanılacak belgelerin her Âkîd Tarafın kendi resmî dilinde tanzim edilebileceğini ifade etmektedir.

Tatbikatın süratle yürütülebilmesini teminen de sigorta kurumlarının kendi aralarında doğrudan doğruya veya irtibat kurumları aracılığı ile yazışabilmeleri öngörülmüş, ayrıca bu yazışmanın Âkîd Tarafların resmî dillerinden biri ile yapılabilmesi kabul edilmiştir.

Madde 28. — Madde, Âkîd Taraflardan birinin bir kurumuna yapılacak müracaat veya tevdi olunacak bir belgenin, aynı mehiller dâhilinde diğêr Âkîd Tarafın ona tekabül eden kurumuna verilebileceğini ve bu müracaat veya belgeyi alan kurumun bunları süratle yetkili kuruma göndermeleri lüzumunu ifade etmektedir.

Madde 29. — Madde sözleşmenin uygulanmasında transfer edilecek paralar için tahvil kurumu tesbit etmekte ayrıca, sözleşme gereğince yapılacak transferlerin döviz alış - verişini kısıtlayan hükümlere tabi tutulamıyacağı hükmünü ihtiva etmektedir.

Madde 30. — Madde, sözleşmenin uygulanmasında doğabilecek ihtilâfların çözümlenmesi usullerini tesbit etmektedir.

Kısım - V

Geçici ve son hükümler

Madde 31. — Madde, sözleşmenin yürürlük tarihinden önce geçen sigortalılık sürelerinin hangi maksatlarla ve ne ölçüde nazara alınacağını tesbit maksadıyla kaleme alınmıştır. Bu maddenin 1 nci fıkrası hükümlerine göre; Sözleşme, yürürlük tarihinden önceki devreler için bir hak doğurmamakla beraber, 2 nci fıkra, sözleşmenin yürürlüğe girdiği tarihten sonraki vakalarda bir yardım hakkının doğup doğmadığının tesbitinde mezkûr devredeki prim ödeme ve ikamet sürelerinin nazara alınacağını hükme bağlamaktadır.

Maddenin 3 ncu fıkrasına göre, sözleşmenin yürürlük tarihinden önce vukua gelmiş ölüm ve yaşlılık halleri için, yürürlük tarihinden itibaren de yardım hakkı doğmaktadır. Fıkranın son bendi, bu yardımların İsviçre Federal Kanununun yürürlüğe girdiği tarih olan 31 Aralık 1959 tarihinden sonra vukua gelen vakalar için sağlanabileceğini belirtmektedir.

Toptan ödeme yapılmak veya primleri iade edilmek suretiyle tasfiye edilmiş olan haklar için sözleşme hükümleri uygulanmıyacaktır.

Madde 32. — Maddede sözleşmeye ekli nihai protokolün sözleşmenin ayrılmaz parçası olduğu belirtilmiştir.

Madde 33. — Sözleşmenin tasdik formalitesine ve yürürlük tarihine mütedair olan bu maddeye göre, sözleşme, makable şâmil olmak üzere 1 Ocak 1969 dan itibaren muteber olacaktır.

Madde 34. — Madde sözleşmenin süresini temdit ve fesih usullerini belirtmekte ve fesih halinde, hak kazanılmış veya ileride hak kazanılacak yardımların saklı olduğunu ifade etmektedir.

Hükümleri yukarıda bertafsil açıklanan sözleşmenin tasdikine mütedair olan kanun üç maddeden ibarettir.

Madde 1. — Sözleşmenin tasdikinin uygun bulunduğu dairdir.

Madde 2. — Kanunun yürürlük tarihini tesbit etmektedir.

Madde 3. — Kanunun Bakanlar Kurulu tarafından yürütüleceğine dairdir.

Dışışleri Komisyonu raporu

Millet Meclisi
Dışışleri Komisyonu
Esas No. : 1/282
Karar No. : 10

2 . 3 . 1971

Yüksek Başkanlığa

Türkiye - İsviçre Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin ve nihai protokolün onaylanmasının uygun bulunduğuna dair kanun tasarısı, ilgili bakanlık temsilcilerinin iştirakiyle Komisyonumuzda görüşüldü.

Tümü üzerinde cereyan eden müzakereler neticesinde, gerekçede de tafsilen izah olunduğu üzere, İsviçre'de çalışan işçilerimizle bunların ailelerinin sosyal güvenliğini temine mâtuf sözleşmenin onaylanması hakkında hazırlanmış bulunan tasarı, prensip itibariyle Komisyonumuzca da müspet mütalâa olunarak aynen kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince Çalışma Komisyonuna tevdi buyurulmak üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan	Sözcü	Kâtip	
Manisa	İzmir	Balukesir	Adana
<i>E. Akça</i>	<i>Ş. Osma</i>	<i>A. İ. Kırmızı</i>	<i>A. R. Güllüoğlu</i>
Afyon Karahisar	Aydın	Çankırı	İstanbul
<i>M. R. Çerçel</i>	<i>M. K. Yılmaz</i>	<i>H. Dağlı</i>	<i>N. İ. Tokgöz</i>
İstanbul	İzmir	Kocaeli	Konya
<i>M. Yardımcı</i>	<i>Ş. Adalan</i>	<i>N. Erim</i>	<i>S. Koças</i>

Çalışma Komisyonu raporu

Millet Meclisi
Çalışma Komisyonu
Esas No. : 1/282
Karar No. : 19

28 . 5 . 1971

Yüksek Başkanlığa

Türkiye - İsviçre Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin ve Nihai Protokolün onaylanmasının uygun bulunduğuna dair kanun tasarısı Dışışleri Komisyonu raporu ile birlikte Komisyonumuza havale olunmakla Hükümet adına Çalışma Bakanı ile Dışışleri Bakanlığı temsilcisi de hazır oldukları halde konu tetkik ve müzakere olundu :

Kanun tasarısının tümü üzerinde cereyan eden müzakereler neticesinde; gerekçede de sarahaten izah olunduğu vechile, İsviçre'de çalışan işçilerimizle bunların ailelerine de sosyal güvenliğini temine mâtuf Sözleşmenin onaylanması hakkında hazırlanmış bulunan kanun tasarısı prensip itibariyle Komisyonumuzca da yerinde görülerek aynen kabul edilmiştir.

Genel Kurulun tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile sunulur.

Çalışma Komisyonu

Başkanı	Sözcü		
Kayseri	Bursa	Adana	Adıyaman
<i>E. Turgut</i>	<i>E. Mat</i>	<i>Ş. Yılmaz</i>	<i>M. Z. Adıyaman</i>
Ankara	İstanbul	İzmir	İzmir
<i>F. N. Yıldırım</i>	<i>H. Türker</i>	<i>B. Asutay</i>	<i>K. Önder</i>
	Kocaeli	Zonguldak	
	<i>V. Engiz</i>	<i>H. Baytürk</i>	

M. Meclisi

(S. Sayısı : 338)

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Türkiye - İsviçre Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin ve Nihai Protokolün onaylanmasının Uygun bulunduğuna dair kanun tasarısı

MADDE 1. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile İsviçre Federal Konseyi arasında 1 Mayıs 1969 tarihinde Ankara'da imzalanan (Türkiye Cumhuriyeti ile İsviçre arasında Sosyal Güvenlik Sözleşmesi) nin ve Nihai Protokolün onaylanması uygun bulunmuştur.

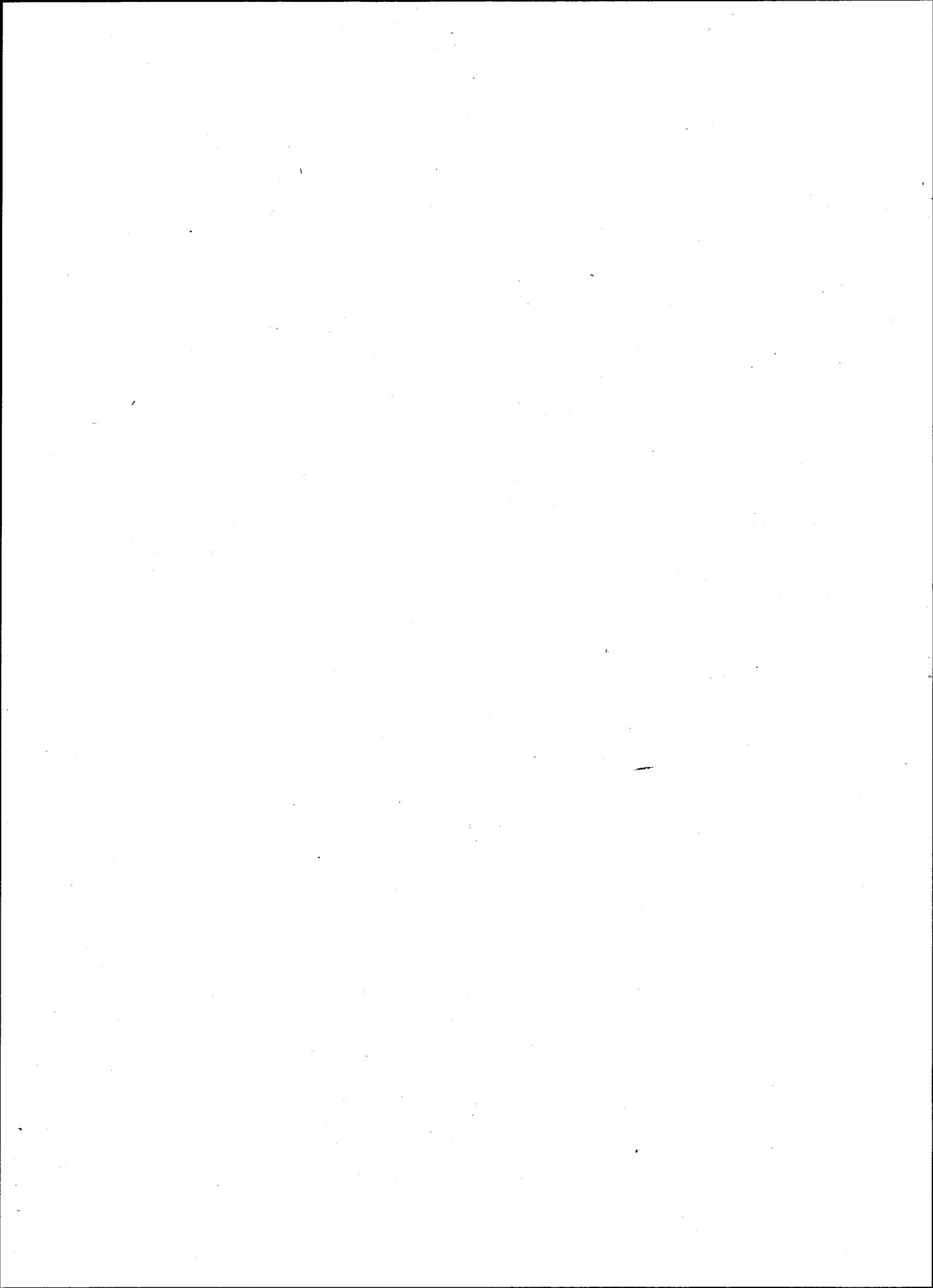
MADDE 2. — Bu Sözleşmenin uygulanması ile ilgili Anlaşmaları yapmaya Bakanlar Kurulu yetkilidir.

MADDE 3. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4. — Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

25 . 3 . 1970

Başbakan <i>S. Demirel</i>	Devlet Bakanı <i>R. Sezgin</i>	Devlet Bakanı <i>H. Atabeyli</i>	Devlet Bakanı <i>T. Bilgin</i>
Adalet Bakanı <i>Y. Ziya Önder</i>	Millî Savunma Bakanı <i>A. Topaloğlu</i>	İçişleri Bakanı <i>H. Mentешеoğlu</i>	Dışişleri Bakanı <i>İ. S. Çağlayangil</i>
Maliye Bakanı <i>M. Erez</i>	Millî Eğitim Bakanı <i>O. Oğuz</i>	Bayındırlık Bakanı <i>T. Gülez</i>	Ticaret Bakanı <i>G. Titrek</i>
Sağ. ve Sos. Y. Bakanı <i>V. A. Özkan</i>	Güm. ve Tekel Bakanı <i>A. İ. Birincioğlu</i>	Tarım Bakanı <i>İ. Ertem</i>	Ulaştırma Bakanı <i>N. Mentеше</i>
Çalışma Bakanı <i>S. Öztürk</i>	Sanayi Bakanı <i>S. Kılıç</i>	En. ve Ta. Kay. Bak. <i>S. O. Avcı</i>	Turizm ve Ta. Bakanı <i>N. Cevheri</i>
İmar ve İskân Bakanı <i>H. Nakiboğlu</i>	Köy İşleri Bakanı <i>T. Kapanlı</i>	Orman Bakanı <i>H. Özalp</i>	Genç. ve Spor Bakanı <i>İ. Sezgin</i>

TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE İSVİÇRE ARASINDA SOSYAL GÜVENLİK ANLAŞMASI

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti

ve

İsviçre Federal Konseyi

İki Devlet vatandaşlarının Türk ve İsviçre sosyal güvenlik mevzuatı bakımından durumlarını düzenlemeyi arzu ederek bir Sözleşme aktini kararlaştırmışlar ve bu maksatla,

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti,

Dışişleri Bakanlığı Sosyal İşler Dairesi Genel Müdür Vekili Bay Zübeyir BENSAN'ı;

İsviçre Federal Konseyi,

Milletlerarası Sosyal Güvenlik Sözleşmeleriyle görevli Bay Cristoforo MOTTA'yı,

Tam yetkili temsilcileri olarak tâyin etmişlerdir.

Temsilciler usulü dairesinde tanzim edilmiş olan salâhiyet belgelerini teati ettikten sonra aşağıdaki hususlarda mutabık kalmışlardır :

KISIM - I

Genel hükümler

Madde — 1.

1. Bu Sözleşme aşağıda yazılı mevzuata uygulanır :

A — Türkiye'de :

a) İşçiler hakkında uygulanan sosyal sigortalar (Hastalık, Analık, Mâlûllük, Yaşlılık, Ölüm, İş kazalarıyla Meslek hastalıkları) hakkındaki mevzuat :

b) Devlet memur ve hizmetlilerini kapsıyan Emekli Sandığı hakkındaki mevzuat :

B — İsviçre'de :

a) Yaşlılık ve ölüm sigortası hakkındaki federal mevzuat;

b) Mâlûllük sigortası hakkında federal mevzuat;

c) İşkazalarıyla işten mütevellit olmıyan kazalar ve meslek hastalıkları hakkındaki federal mevzuat;

d) Tarım işçileriyle küçük tarımcılara ait aile yardımları hakkındaki federal mevzuat.

2. Bu Sözleşme, bu maddenin 1 nci fıkrasında sayılan mevzuatı kodifiye eden, değiştiren veya tamamlayan her türlü mevzuata da uygulanır.

3. Bu Sözleşme,

a) Yeni bir sosyal güvenlik dalının kurulmasına mütedair mevzuata Âkîd Tarafların bu maksatla bir anlaşmaya varmaları şartıyla, uygulanır;

b) Mevcut sigortaların yeni nüfus gruplarına teşmiline mütedair mevzuatın Resmî Gazetede yayımı tarihinden itibaren üç ay içinde ilgili Âkîd Taraf buna muhalefet ettiğini diğer Âkîd Tarafa bildirmedigi takdirde, bu mevzuata da uygulanır.

Madde — 2.

1. Bu Sözleşmede ve nihai Protokolda mevcut aksine hükümler saklı kalmak kaydıyla, Âkîd Taraflardan birinin vatandaşlarıyla bunların aile fertleri ve ölümlerinde hak sahibi kimseleri, diğer Âkîd Taraf mevzuatı bakımından, bu Âkîd Taraf vatandaşlarıyla aynı mükellefiyetlere tabidirler ve bu mevzuatla sağlanan yardımlardan aynı şartlarla yararlanırlar.

2. İsviçre dışında bulunan İsviçre vatandaşlarının isteğe bağlı emeklilik sigortasına, İsviçre'deki bir işveren hesabına İsviçre dışında çalışan İsviçre vatandaşlarının emeklilik sigortasına ve İsviçre dışında ikâmet eden yaşlı ve mâlûl İsviçre vatandaşlarına mahsus sosyal yardım mahiyetindeki yardımlara mütaallik mevzuatın tatbikatında 1 nci fıkrada yazılı eşit muamele prensibi uygulanmaz.

Madde — 3.

Bu Sözleşmede ve nihai Protokolda mevcut aksine hükümler saklı kalmak kaydıyla, 1 ne madde yazılı mevzuat gereğince sosyal güvenlik yardımlarına hak kazanmış bulunan Türk ve İsviçre vatandaşları, Âkîd Taraflardan birinin ülkesinde ikamet ettikleri sürece, bu yardımlardan tam olarak ve hiçbir kesintiye tabi olmaksızın yararlanırlar. Aynı hükümler saklı kalmak kaydıyla, bu yardımlar, diğer Âkîd Tarafın üçüncü bir ülkede ikamet eden vatandaşlarına, yardımı yapan Tarafın aynı ülkede ikamet eden kendi vatandaşlarıyla aynı şart ve ölçülerle sağlanır.

KISIM — II

Uygulanacak mevzuat

Madde — 4.

1. Âkîd Taraflardan birinin meslekî bir faaliyet icra eden vatandaşları bu faaliyeti hangi Taraf ülkesinde icra ediyorlarsa o Tarafın mevzuatına tabi olurlar.

2. Bir kimse, 1 ne fıkra hükümlerine göre, her iki Taraf ülkesinde icra ettiği meslekî faaliyetleri dolayısıyla iki Tarafın da mevzuatına tabi olduğu takdirde, bunlardan her birinin sigortasına ödenecek primler yalnız o Taraf ülkesinde icra edilen meslekî faaliyetten elde edilen kazançlara göre hesaplanır.

Madde — 5.

1. 4 ncü maddenin 1 ne fıkrası hükmünün istisnası olarak, İsviçre vatandaşları, Türkiye mâlûlûk, yaşlılık ve ölüm sigortalarına, yalnız yazılı müracaatları üzerine tabi olurlar.

2. Aşağıda yazılı haller, 4 ncü maddenin birinci fıkrasının istisnalarını teşkil eder :

a) Merkezî Âkîd Taraflardan birinin ülkesinde bulunan bir teşebbüs tarafından çalıştırılan ve geçici bir işin icrası için diğer Âkîd Taraf ülkesine gönderilen işçiler, ilk 24 aylık süre içinde, teşebbüs merkezinin bulunduğu ülke mevzuatına tabi olmakta devam ederler.

Diğer Âkîd Taraf ülkesindeki çalışma bu süreyi aştığı takdirde, teşebbüs merkezinin bulunduğu Taraf mevzuatının uygulanmasına, iki Tarafın yetkili makamları arasında mutabık kalınacak bir süre için, istisnai olarak, devam edilebilir.

b) Merkezî Âkîd Taraflardan birinin ülkesinde bulunan bir ulaştırma teşebbüsü tarafından diğer Âkîd Tarafın ülkesinde çalıştırılan işçiler, teşebbüs merkezinin bulunduğu Taraf mevzuatına, bu Taraf ülkesinde çalışıyorlarmış gibi, tabi olurlar.

Şu kadar ki, teşebbüsün, diğer Âkîd Taraf ülkesinde bir şubesi veya bir daimî temsilciliği varsa, bu şube veya temsilcilik tarafından çalıştırılan işçiler, teşebbüs tarafından geçici olarak o Tarafa gönderilmiş olanlar müstesna, buldukları Tarafın mevzuatına tabi olurlar.

c) Taraflardan birinin resmî dairesinde çalışan işçilerden geçici olarak diğer Taraf ülkesine gönderilenler, gönderen Tarafın mevzuatına tabi olurlar.

d) (a) ve (b) bendleri hükümleri, işçilerin vatandaşlık durumuna bakılmaksızın uygulanır.

Madde — 6.

1. Âkîd Taraflardan birinin vatandaşı olup diğer Âkîd Taraf ülkesine diplomatik misyon ve konsolosluk üyesi olarak gönderilen kimseler, temsil edilen Tarafın mevzuatına tabi olurlar.

2. Âkîd Taraflardan birinin vatandaşı olup bu Tarafın diğer Âkîd Taraf ülkesindeki elçilik ve konsolosluklarında çalıştırılan kimseler, ülkesinde çalıştıkları Tarafın mevzuatına tabi olurlar. Şu kadar ki, bu kimseler, çalışmaya başladıkları veya bu Sözleşmenin yürürlüğe girdiği tarihi takibeden altı ay içinde elçilik ve konsoloslukla temsil edilen Âkîd Tarafın mevzuatına tabi olmayı isteyebilirler.

3. Bu maddenin 2 nci fıkrası hükümleri, 1 nci fıkrada söz konusu olan kimselerin vatandaşı olup onların şahsi hizmetlerinde çalıştırılan kimseler hakkında da kıyas yoluyla uygulanır.

4. 1 nci - 3 ncü fıkralar hükümleri fahri konsolosluklar üyeleri ile bunların hizmetlileri hakkında uygulanmaz.

Madde — 7.

Âkıld Tarafların yetkili makamları aralarında anlaşmak suretiyle, 4 - 6 nci maddeler hükümlerinden istisnalar yapabilirler.

KISIM — III

Özel hükümler

1. Bölüm

Mâlûllük, yaşlılık ve ölüm

A) İsviçre mevzuatının uygulanması :

Madde — 8.

1. Bu maddenin 2 nci fıkrası hükümleri saklı kalmak kaydıyla, Türk vatandaşları, İsviçre yaşlılık ve ölüm sigortalarından sağlanan normal aylıklarla sakatlara mahsus yardımlardan, İsviçre vatandaşları ile aynı şartlarla yararlanırlar.

2. İsviçre'de ikamet etmeyen bir Türk vatandaşının hak kazandığı kısmi normal aylığın tutarı, tam normal aylığın en çok yüzde onuna eşit olduğu takdirde, Türk vatandaşına, yalnız ödenecek aylığın peşin değerine eşit bir toptan ödeme yapılır. Kendisine kısmi aylık bağlanmış olan Türk vatandaşı İsviçre ülkesinden devamlı olarak ayrıldığı takdirde de kendisine, aynı şekilde, bir toptan ödeme yapılır.

Kısmi normal aylık tutarı tam normal aylığın yüzde onundan fazla ve yüzde yirmisinden az olduğu takdirde, İsviçre'de ikamet etmeyen veya İsviçre'den devamlı olarak ayrılan Türk vatandaşları aylık veya toptan ödeme şekillerinden birini seçebilirler. Bu seçme, sigortalının İsviçre dışında ikamet etmesi halinde, aylık bağlanması talebinde bulunduğu zaman, daha önce böyle bir aylık bağlanmış olması halinde ise İsviçre'den ayrıldığı tarihte yapılır.

İsviçre sigortasına böyle bir toptan ödeme yapıldığı takdirde, gerek aylık bağlanmış olan kimse, gerekse ölümünde hak sahibi kimseleri o tarihe kadar ödenmiş olan primler dolayısıyla sigortadan başkaca bir hak talebinde bulunamazlar.

Madde — 9.

1. İsviçre'de ikamet eden Türk vatandaşları, mâlûllük halinin vukua geldiği tarihten hemen önce, İsviçre sigortasına en az tam bir yıllık prim ödemiş olmak şartıyla, İsviçre mâlûllük sigortasından rehabilitasyon yardımları yapılmasını isteyebilirler.

2. Sigortalıların kazanç getiren bir işte çalışmayan ve Türk vatandaşı olan karıları ile dul karıları ve sigortalıların reşit olmıyan çocukları, ancak mâlûllük halinin vukua geldiği tarihten hemen önce aralıksız olarak en az bir yıl süreyle İsviçre'de ikamet etmiş olmaları şartıyla, İsviçre mâlûllük sigortasından rehabilitasyon yardımları yapılmasını isteyebilirler. Ayrıca, İsviçre'de mâlûl olarak doğmuş ve doğum tarihlerinden itibaren aralıksız olarak İsviçre'de ikamet etmiş bulunan çocuklardan reşit olmıyanlar da bu yardımlardan yararlanabilirler.

Madde — 10.

1. Bu maddenin 2 nci ve 3 ncü fıkraları hükümleri saklı kalmak kaydıyla, Türk vatandaşları, İsviçre mâlûllük sigortasından bağlanan normal aylıklarla sakatlara mahsus yardımlardan, İsviçre vatandaşları ile aynı şartlarla yararlanırlar.

2. Mâlûllük derecesi yüzde elliden az olanlara bağlanan normal aylıklar, İsviçre'den devamlı olarak ayrılan Türk vatandaşlarına ödenmez. İsviçre mâlûllük sigortasından kendisine yarım aylık bağlanmış olan bir Türk vatandaşı, İsviçre dışında ikamet ettiği takdirde, mâlûliyetin artması halinde de, bu yarım aylığın ödenmesine, hiçbir değişiklik yapılmadan, devam edilir.

3. İsviçre mâlûllük sigortasından bir Türk veya İsviçre vatandaşına bağlanacak normal mâlûllük aylığının hesabına esas olacak prim ödeme sürelerinin tesbitinde, Türk mevzuatına tabi olarak geçen prim ödeme süreleri İsviçre'de geçen prim ödeme süreleri ile aynı zamana raslamamak şartıyla, İsviçre'de geçen prim ödeme süresi olarak kabul edilir. Bunu yaparken, 1 nci maddenin 1 nci fıkrasının (A) bendinin (a) bölümünde yazılı Türk mevzuatına göre her 30 prim ödeme günü, İsviçre mevzuatına tabi olarak geçen bir prim ödeme ayına muadil sayılır. Ortalama yıllık gelirin tâyininde yalnız İsviçre'de geçen prim ödeme süreleri nazara alınır.

4. Yukardaki fıkraya göre tesbit edilen bir mâlûllük aylığının kesilerek onun yerine normal yaşlılık veya normal ölüm aylığının bağlanacağı hallerde, yaşlılık veya ölüm aylığı, yalnız İsviçre'de geçen prim ödeme süreleri nazara alınmak suretiyle hesaplanır. Şu kadar ki, 12 nci madde hükümleri uygulanmak suretiyle Türk mevzuatına göre bir yaşlılık veya ölüm aylığına hak kazanılmadığı takdirde, Türk mevzuatına tabi olarak geçen süreler, İsviçre mevzuatına göre bağlanacak aylığın hesabına esas olan prim ödeme sürelerine eklenir.

Madde — 11.

Türk vatandaşları, İsviçre mâlûllük, yaşlılık ve ölüm sigortalarından bağlanan olağanüstü aylıklardan, aylık talep tarihinden hemen önce, yaşlılık aylığı bahis konusu ise en az 10 yıl; ölüm veya mâlûllük aylıkları veya bu aylıklar kesilerek onların yerine bağlanacak yaşlılık aylığı bahis konusu ise en az 5 yıl süre ile aralıksız olarak İsviçre'de ikamet etmiş olmak şartıyla ve İsviçre'de ikamet ettikleri sürece, İsviçre vatandaşları ile aynı şartlarla yararlanırlar.

B) Türk mevzuatının uygulanması :

Madde — 12.

1. Türk mevzuatına göre sağlanan yaşlılık ve ölüm aylıklarına hak kazanılıp kazanılmadığının tesbitinde, İsviçre yaşlılık ve ölüm sigortalarına tabi olarak geçen prim ödeme süreleri, Türk mevzuatına tabi olarak geçen prim ödeme süreleri ile, bu süreler aynı zamana raslamamak şartıyla, birleştirilir. Türk mevzuatına tabi olarak geçen prim ödeme süresi, yerine göre, en az 360 gün veya 12 aydan az olduğu takdirde, bu hüküm uygulanmaz.

2. Birinci fıkrada sözü edilen yardımlara hak kazanılması, prim ödeme sürelerinin belli bir işte geçmiş olması şartına bağlı bulunduğu takdirde, bu yardımlara hak kazanılabilmesi için, İsviçre'de yalnız aynı işte geçen prim ödeme süreleri nazara alınır. Sigortalı, bu sürelerin birleştirilmesine rağmen, söz konusu özel hükümlere göre sağlanan yardımlardan yararlanma şartlarını yerine getiremediği takdirde, sözü edilen süreler, genel hükümlere göre sağlanan yardımlara hak kazanılıp kazanılmadığının tesbitinde nazara alınır.

3. Yukardaki 1 nci ve 2 nci fıkralar hükümleri uygulanmak ve İsviçre prim ödeme süreleri nazara alınmak suretiyle, Türk mevzuatına göre bir yardıma hak kazanıldığı takdirde, yardım tutarı aşağıda belirtildiği şekilde hesaplanır :

a) Yetkili Türk kurumu, önce 1 nci ve 2 nci fıkralar gereğince birleştirilen sürelerin tamamı bu kurumun uyguladığı mevzuata tabi olarak geçmiş olsaydı hak kazanılacak aylık tutarı ne olacak idiye onu tesbit eder; şu kadar ki, aylığın hesabına esas olacak kazançlar yalnız Türkiye'de geçen sigortalılık süreleri nazara alınarak tesbit edilir.

b) Bu şekilde elde edilecek nazari aylık tutarı, gerekirse Türk mevzuatında belirtilen asgari aylık tutarına iblâğ edildikten sonra, yetkili kurumun ödiyeceği kısmi aylık tutarı, bu nazari tutar üzerinden ve kurumun uyguladığı mevzuata tabi olarak geçen prim ödeme sürelerinin iki Âkîd Taraf mevzuatına göre geçmiş prim ödeme süreleri toplamına oranı dâhilinde tesbit edilir.

4. Yalnız yetkili kurumun uyguladığı mevzuata tabi olarak geçen prim ödeme süreleri nazara alınmak suretiyle, bu mevzuata göre hesaplanan yardım tutarı, bu sözleşme hükümleri uygulanmak suretiyle Âkîd Tarafların sigortalarınca bağlanan yardımların toplamından fazla olduğu takdirde, aradaki fark yetkili kurum tarafından, sigortalıya veya hak sahibi kimselerine ödenir.

Madde — 13.

1. Bir sigortalı, yalnız Türk mevzuatına göre geçen prim ödeme süreleri nazara alınmak suretiyle, bu mevzuata göre mâlûllük aylığına hak kazanamadığı takdirde, İsviçre yaşlılık ve ölüm sigortalarına tabi olarak geçen prim ödeme süreleri de, aynı zamana raslamamak şartıyla, bu yardım hakkının doğması bakımından, gerekli olduğu ölçüde, Türk mevzuatına göre geçen prim ödeme süreleri ile birleştirilir. Türk mevzuatına tabi olarak geçen prim ödeme süresi, yerine göre, en az 360 gün veya 12 aydan az olduğu takdirde, bu hüküm uygulanmaz.

2. Sigortalıya, İsviçre mâlûllük sigortasınca aylık bağlanmışsa 1 nci fıkra hükmü uygulanmaz.

Madde — 14.

Kendisine İsviçre mâlûllük sigortasından yarım - normal aylık bağlanmış olan ve Türkiye'de ikamet eden bir sigortalı, Türk mevzuatına göre mâlûl sayılabilecek bir duruma gelmiş ise, İsviçre sigortasından bağlanan yarım - aylığın tesbitinde nazara alınan süreler haric olmak üzere, yalnız Türk mevzuatına tabi olarak geçen prim ödeme sürelerine göre mâlûllük aylığına hak kazanıyorsa, bu yardımdan da yararlanır.

Madde — 15.

12 - 14 ncü maddeler hükümlerinin uygulanmasında,

a) Bir kimse, Türk mevzuatına tabi olmadan önce İsviçre yaşlılık ve ölüm sigortalarına tabi olmuş ise, sözü edilen İsviçre sigortasına ilk defa tabi olduğu tarih 1 nci maddenin 1 nci fıkrasının (A) bendinin (a) bölümünde belirtilen Türk mevzuatına ilk defa tabi olduğu tarih sayılır.

b) Prim ödeme sürelerinin birleştirilmesinde ve prim ödeme süresi ile orantılı aylık tutarının tesbitinde, İsviçre yaşlılık ve ölüm sigortaları mevzuatına göre bir prim ödeme ayı, Türk mevzuatına göre, 30 gün veya 1 ay prim ödeme süresi gibi sayılır.

Madde — 16.

Türk mevzuatına göre sigortaya isteğe bağlı olarak devam edilip edilemeyeceğinin tesbitinde, İsviçre mevzuatına tabi olarak geçen prim ödeme süreleri de nazara alınır.

2. Bölüm

İş kazası ve meslek hastalıkları

Madde — 17.

1. Âkîd Taraflardan birinin mevzuatına göre sigortalı olan Türk veya İsviçre vatandaşlarıyla üçüncü bir devletin vatandaşları diğer Âkîd Taraf ülkesinde buldukları sırada bir iş kazasına uğradıkları veya bir meslek hastalığına tutuldukları takdirde, bu Tarafın yetkili kurumundan, gerekli her türlü sağlık yardımlarının yapılmasını isteyebilirler.

2. Bir işkazası veya meslek hastalığı sonucu, Âkîd Taraflardan birinin mevzuatına göre sağlık yardımı talebetme hakkına sahip bulunan Türk ve İsviçre vatandaşlarıyla üçüncü bir devlet vatandaşları, sağlık yardımlarından faydalandıkları sırada, yetkili kurumun önceden müsaadesini almak şartıyla, ikametgâhlarını diğer Âkîd Taraf ülkesine naklettikleri takdirde bu yardımlardan faydalanma hakkını muhafaza ederler. İkametgâh değiştirilmesinde tıbbî bir mahzur görülmediği ve ilgili ailesinin yanına gittiği takdirde, bu müsaade verilir.

3. Bu maddenin 1 nci ve 2 nci fıkralarında bahsolunan kimselere yapılacak sağlık yardımları, buldukları yerde yetkili makamlarca tâyin edilecek sigorta kurumlarının uyguladığı mevzuata göre sağlanır.

4. Protezlerle önemli yekûn tutan diğer sağlık yardımlarının sağlanması, âcil haller müstesna olmak şartıyla, bu yardımların bedelini ödiyecek olan kurumun müsaadesine bağlıdır.

Madde — 18.

1. Bağlanan gelirler, cenaze yardımları ve üçüncü kişiler için yapılan ek yardımlar haric olmak üzere, Türk ve İsviçre vatandaşlarına Âkîd Taraflardan birinin mevzuatına göre yapılacak para yardımları, 17 nci maddenin 1 nci ve 2 nci fıkralarında öngörülen hallerde, yardımı yapmakla yükümlü kurumun isteği üzerine ve bu kurumun uyguladığı mevzuatta belirtilen usuller dâhilinde ödenir.

2. Yetkili kurum, gönderdiği yazıda, ilgiliye verilecek ödenek tutarı ile ödemenin devam edeceği süreyi de belirtir.

Madde — 19.

Yardımları yapmakla yükümlü olan kurum, 17 nci ve 18 nci maddelere göre sağlanmış olan yardımların tutarını, yönetim masrafları haric olmak üzere, bu yardımları yapmış olan kuruma öder. 17 nci maddede öngörülen yardımlar için bu ödeme, yetkili makamlar arasında mutabık kalınacak bir usule göre götürü olarak da yapılabilir.

Madde — 20.

Meslek hastalığı hallerinde, Âkîd Tarafların yetkili kurumları kendi mevzuatlarını uygulatırlar.

Madde — 21.

1. Âkîd Taraflardan birinin mevzuatına göre, işkazaları ve meslek hastalıkları sonucu kazanma gücündeki azalma derecesinin ve hak kazanılan yardım miktarının tesbitinde, diğer Âkîd Tarafın mevzuatına göre işkazası veya meslek hastalığı olarak kabul edilmiş olan kaza ve hastalıklar da nazara alınır.

2. Aynı tarihlere vukua gelen ve iki Âkîd Taraf mevzuatına göre de yardım yapılmasına hak kazandıran işkazaları ile meslek hastalıklarının sebeb olduğu daimî işgöremezlik derecesine göre hesaplanan yardım miktarlarının tesbitinde aşağıda yazılı hükümler uygulanır.

a) Daha önce vukua gelmiş olan işkazası veya meslek hastalığı sebebiyle bağlanmış olan gelirlerin ödenmesine devam edilir. Şayet, yardım hakkı bu maddenin 1 nci fıkrası hükmü uygulanmak suretiyle doğmuş bulunuyorsa, önceki kaza veya meslek hastalığı vakası için yetkili olan kurum, para yardımının, o kaza veya meslek hastalığı neticesinde kazanma gücünde vukua gelen azalma derecesine tekabül eden kısmını öder.

b) Sonradan vukua gelen işkazası veya meslek hastalığı için yetkili olan kurum, bu kaza veya meslek hastalığı dolayısıyla kendi mevzuatına göre tesbit edeceği işgöremezlik derecesine tekabül eden yardım tutarını tesbit eder.

Madde — 22.

1. Bir kimse, Âkîd Taarflardan birinin mevzuatına göre, diğ er Âkîd Taraf ÷lkesinde mâruz kaldığı bir hasar dolayısıyla yardım talebettiğı ve bu hasar dolayısıyla üçüncü şahıstan tazminat isteme hakkına sahip bulunduğı takdirde, aşağıdaki hükümler uygulanır :

- a) Türkiye, sigortalının hakları konusunda İsviçre sigorta kurumunun halefiyet hakkını tanır;
 - b) İsviçre, Türk Sigorta Kurumunun üçüncü kişilere doğrudan doğruya nücu hakkını tanır.
2. Aynı sigorta vaktası için yaptıkları yardımlar dolayısıyla, her iki Âkîd Taraf tazminat talebetme hakkına sahiboldukları takdirde, kurumlar müteselsil alacaklı sayılırlar ve alınacak tazminatı yaptıkları yardımlarla orantılı olarak aralarında paylaşırlar.

3. Bölüm

Aile yardımları

Madde — 23.

İsviçre'de tarım işlerinde çalışan ve çocukları Türkiye'de bulunan Türk işçileri, İsviçre'de çalıştıkları sürece, İsviçre federal mevzuatında öngör÷len çocuk yardımlarından faydalanırlar,

KISIM - IV

Çeşitli hükümler

Madde — 24.

1. Bu sözleşmenin uygulanmasında «Yetkili Makam» tâbiri. Türkiye bakımından : Çalışma Bakanlığına İsviçre bakımından : Sosyal Sigortalar Federal Ofisini, ifade eder.
2. Yetkili makamlar,
 - a) Bu sözleşmenin uygulanması için gerekli tedari anlaşmaları yaparlar.
 - b) Bu sözleşmenin uygulanması amacıyla aldıkları bütün tedbirler hakkında birbirlerine bilgi verirler;
 - c) Mevzuatlarında yapılan değişiklikler hakkında birbirlerine bilgi verirler;
 - d) Özellikle, her Âkîd Taraf ta istibat kurumları tâyin edilmesi hususunda muhatakate varabilirler.
 - e) Aralarında anlaşmak suretiyle, hukukî tasarrufların tebliğı ile ilgili hükümleri tesbit edebilirler.

Madde — 25.

1. Bu sözleşmenin tatbikatında yetkili makam ve kurumlar kendi sosyal güvenlik mevzuatlarını uyguluyorlarmış gibi hareket ederler.
2. Mâlûliyet derecesinin tâyininde, Âkîd Taraflardan her birinin kurumları, icabında, diğ er taraf kurumlarınca temin edilen tıbbi raporlarla sair bilgilere göre işlem yaparlar. Şu kadar ki, kurumların sigortalıyı diledikleri bir hekime muayene ettirme hakları saklıdır.

Madde — 26.

1. — Âkîd Taraflardan birinin mevzuatına göre, bu tarafın mevzuatının uygulanmasında düzenlenen belgeler için tanınmış olan pul ve resim muafiyeti ve indirimleri, diğ er Âkîd Taraf mevzuatının uygulanmasında düzenlenen belgelere de şâmilidir.

2. Âkîd Tarafların yetkili makam ve kurumları, bu sözleşmenin uygulanmasında kendilerine verilecek olan her türlü belgelerin elçilik veya konsolosluklarca vize edilmesini istemeyeceklerdir.

Madde — 27.

1. Bu sözleşmenin uygulanmasında, Âkîd Tarafların resmî dilleriyle yazılmış olan belgeler kabul edilir.

2. Bu sözleşmenin uygulanması maksadiyle, Âkîd Tarafların sigorta kurumları, idari anlaşma ile tesbit edilecek usullere göre, doğrudandoğruya kendi aralarında veya irtibat kurumları aracılığı ile ve kendi resmî dilleri ile yazışma yapabilirler.

Madde — 28.

Uygulanan mevzuata göre, Âkîd Taraflardan birinin bir kurumuna belirli bir süre içinde verilmesi lâzımgelen dilekçe, bildirme veya müracaatlar, aynı süre içinde diğer Âkîd Tarafın ona tekabül eden bir kurumuna verildiği takdirde kabul edilir. Bu halde, mezkûr dilekçe, bildirme veya müracaatı alan kurum, alındığı tarihi de belirtmek suretiyle, bunları, geçikmeksizin diğer Âkîd Tarafın yetkili kurumuna gönderir.

Madde — 29.

1. Bu sözleşme gereğince bir yardım yapmakla yükümlü olan kurumlar, bu yardım tutarını, transfer tarihinde mer'û olan kur üzerinden, kendi paraları ile ödiyerek yükümlülüklerini yerine getirmiş olurlar.

2. Bu sözleşme ile nihai protokol gereğince yapılacak para transferleri döviz alış - verişini kısıtlıyan hükümlere tabi değildir.

Madde — 30.

1. — Bu sözleşmenin uygulanmasından doğacak anlaşmazlıklar, iki Âkîd Tarafın yetkili makamları arasında anlaşmak suretiyle çözümlenir.

2. — Anlaşmazlığın bu suretle çözümlenmemesi halinde, anlaşmazlık, bir hakem heyetine tevdi edilir; hakem heyeti anlaşmazlığı bu sözleşmenin esasları ve esprisi içinde çözümler. Bu heyetin teşekkülü ve çalışma usulleri Âkîd Taraflar arasında anlaşmak suretiyle tesbit edilir.

KISIM - V

Geçici ve son hükümler

Madde — 31.

1. — Bu sözleşme, yürürlük tarihinden önceki devreler için hiçbir hak doğurmaz.

2. — Sözleşmenin yürürlüğe girmesinden önce, Âkîd Taraflardan birinin mevzuatına tabi olarak geçmiş olan bütün prim ödeme süreleriyle ikamet süreleri, bu sözleşme hükümlerine göre bir yardıma hak kazanılıp kazanılmadığının tesbitinde nazara alınır.

3. — Bu maddenin 1 ne fıkrası hükümleri saklı kalmak kaydıyla, sözleşmenin yürürlüğe girmesinden önce vukua gelmiş olan ölüm ve yaşlılık halleri için dahi, bu sözleşme hükümlerine göre yardım hakkı doğar.

Şu kadar ki, İsviçre yaşlılık ve ölüm sigortasından bağlanan normal aylıklar, yaşlılık veya ölüm halinin 31 Aralık 1959 dan sonra vukua gelmiş olması ve sigorta primlerinin, yaşlılık ve ölüm sigortaları hakkındaki federal kanununun 18 ne maddesinin 3 ne fıkrası gereğince geri verilmemiş bulunması şartıyla, tahsis edilir.

4. — Toptan ödeme yapılmak veya sigorta primleri iade edilmek suretiyle tasfiye edilmiş haklar için bu sözleşme hükümleri uygulanmaz.

Madde — 32.

Sözleşmeye ekli nihai protokol sözleşmenin ayrılmaz parçasıdır.

Madde — 33.

1. — Bu sözleşme tasdik edilir ve tasdik belgeleri en kısa zamanda BERN'de teati edilir.
2. — Sözleşme, tasdik belgelerinin teati edildiği tarihi takibeden ikinci ayın birinci günü, 1 Ocak 1969 tarihinden muteber olmak üzere, yürürlüğe girer.

Madde — 34.

1. — Bu sözleşme bir senelik süre için aktedilmiştir. Sözleşme, Âkîd Taraflardan biri tarafından feshedilmediği ve fesih keyfiyeti sürenin hitamından en az üç ay önce diğer Âkîd Tarafa bildirmediği takdirde, her yıl yenilenmiş olur.

2. — Sözleşmenin feshi halinde, sözleşme hükümleri gereğince kazanılmış olan haklar devam eder. Sözleşme hükümlerine göre ileride hak kazanılacak yardımlar anlaşmalarla tanzim edilir.

Usulü dairesinde yetkili kılınmış temsilciler bu sözleşmeyi imzalamışlardır.

Ankara'da 1 Mayıs 1969 tarihinde Türkçe ve Fransızca ikişer nüsha ve her iki metin aynı derecede muteber olmak üzere düzenlenmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti
Hükümeti adına

İsviçre Federal
Konseyi adına

TÜRKİYE İLE İSVİÇRE ARASINDAKİ SOSYAL GÜVENLİK SÖZLEŞMESİNE AİT NİHAİ PROTOKOL

Bugün, Türkiye - İsviçre Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin (Aşağıda Sözleşme olarak isimlendirilmiştir) imzası sırasında, iki Âkîd Tarafın tam yetkili temsilcileri aşağıda yazılı hususlarda mutabık kaldıklarını beyan etmişlerdir :

1. Âkîd Taraflardan her biri, kendi ülkesinde bulunan bir kimsenin diğer Tarafın sigortasına isteğe bağlı olarak tabii olmasına veya sigortaya isteğe bağlı olarak devam etmesine mâni olmaması hususunda mutabık olduklarını beyan eder.

2. Sözleşmenin 2 nci maddesinin tatbikinde, kaza ve hastalık sigortası hakkındaki 13 Haziran 1911 tarihli kanunun, yabancılarla ödenecek yardımlarda indirim yapılmasını öngören 90 nci maddesi hükmünün Türk vatandaşlarıyla, vatandaşlık durumları ne olursa olsun, bunların hak sahipleri hakkında uygulanmaz.

3. Sözleşmenin uygulanmasında «İkamet» tâbiri mûtat ikamet anlamındadır.

4. Sözleşmenin 5 nci maddesinin 2 nci fıkrasının (a) bendinde söz konusu olan hallerde, Âkîd Taraflardan her birinin ulaştırma teşebbüsleri, kimlerin geçici olarak diğer Tarafa gönderildiğini, o Tarafın yetkili kurumuna bildirirler.

5. Sözleşmenin 8 nci maddesinin 2 nci fıkrasında öngörülen toptan ödeme, İsviçre mevzuatına göre ödenecek aylığın sigorta vâkasının vukua geldiği tarihteki peşin değerine, veya; ilgilinin İsviçre'den ayrılması aydığın bağlanmasından sonra olduğu takdirde, ayrılma tarihindeki peşin değerine eşittir.

6. İsviçre'de oturan Türk vatandaşlarının her takvim yılı içinde en çok üç ay süre ile İsviçre'den ayrılmaları halinde, Sözleşmenin 11 nci maddesi anlamında, İsviçre'deki ikâmetlerine ara verilmiş sayılmaz. Buna karşılık, İsviçre'de ikamet eden Türk vatandaşlarının İsviçre mâlûllük, yaşlılık ve ölüm sigortalarına tabi tutulmadıkları süreler, sözü geçen maddede belirtilen ikamet sürelerinin hesabında nazara alınmaz.

7. İsviçre'de oturmıyan Türk vatandaşlarının bir kaza veya hastalık sonucu olarak İsviçre'deki faaliyetlerini terk etmeye mecbur olmaları halinde, mâlûllük halinin ortaya çıkmasına kadar İsviçre'de kaldıkları süre, İsviçre mâlûllük sigortasına göre sigortalılık süresi olarak kabul edilir.

8. İsviçre yaşlılık ve ölüm sigortalarına ödenen primlerin, sözleşmenin yürürlüğe girmesinden önce, geri verilmiş olması, sözleşmenin 11 nci maddesine göre olağanüstü aylık bağlanmasına mâni teşkil etmez; şu kadar ki, bu halde, geri verilen primlerin tutarı ödenecek aylıklara mahsubedilir.

9. Türk vatandaşlarına geri verilmiş olan yaşlılık ve ölüm sigortası primleri İsviçre sigortasına yeniden transfer edilemez. Bu primlerden dolayı İsviçre sigortasından hiçbir hak talebedilemez.

10. Sözleşmenin idarî ve tıbbi yardımlaşmaya mütedair hükümleriyle 22 nci ve 29 ncu maddeleri hükümleri, meslekî olmıyan ve İsviçre yetkili kurumunca yardım yapılan kazalar hakkında Türkiye'de de uygulanır.

11. Halen yürürlükteki İsviçre mevzuatının uygulanmasında, İsviçre'de tarım işlerinde çalışmıyan Türk işçilerinin İsviçre dışında ikamet eden çocukları için de çocuk zamlarından faydalandırılmakta oldukları müşahede olunmuştur.

Türkiye'de aile yardımlarının ihdası hakkında yeni bir kanun kabul edilmesi halinde, eşit muamele prensibine dayanarak, bu konuda İsviçre ile bir anlaşma aktine Türkiye'nin âmade olduğu Türk Heyetince belirtilmiştir.

12. Sözleşmenin 29 ncu maddesinin 2 nci fıkrasında söz konusu para transferleri, başlıca sigorta yardımları, isteğe bağlı sigorta primleri ve sözleşmenin 22 nci maddesinde öngörülen zarar tazmini ile ilgili ödemeleri içine alır.

13. Sözleşmenin yürürlüğe girdiği tarihte, sigortalının mâlûllüğün vukubulduğu Taraf ülkesinde ikamet etmekte olması halinde de, sözleşmenin mâlûllük yardımları hakkındaki 31 nci maddesinin 2 nci fıkrası hükmü uygulanır.

Öte yandan, Taraflardan birinin mevzuatına göre bağlanmış olup, ilgilinin İsviçre'den ayrılmış olması sebebiyle, bu Taraf mevzuatı uyarınca ödenmesi durdurulmuş olan yardımlar, sözleşmenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren ve sözleşme hükümleri saklı kalmak kaydıyle, ödenir.

14. Türk işçileri, kaza ve hastalık sigortaları hakkındaki 13 Haziran 1911 tarihli İsviçre Federal Kanununa göre, henüz ilâç ve tedavi sigortasına girmemiş oldukları takdirde, işverenler bunların böyle bir sigortaya kaydolanmalarını sağlamaya çalışırlar ve işçiler bunu yapmadıkları takdirde işverenleri onları sigortaya kendileri kaydettirirler. İlgililer arasında yapılmış anlaşmalar mahfuz kalmak şartıyla, sigorta primleri işçilerin ücretlerinden kesilebilir.

15. İsviçre hastalık sigortasına giriş aşağıda yazıldığı şekilde kolaylaştırılmıştır :

a) Akıd Taraflardan birinin vatandaşı ikametgâhını Türkiye'den İsviçre'ye naklettiği ve Türkiye Hastalık Sigortasından ayrıldığı takdirde, bu kimse, İsviçre yetkili makamı tarafından tanınan hastalık sandıklarından birine müracaat ederek gerek günlük ödenekler, gerekse sağlık yardımları bakımından sigortalı olmayı isteyebilir. Bu takdirde, aşağıda yazılı şartları yerine getirmiş olmak kaydıyle, sandık, o kimseyi sigortalı olarak kabul etmeye mecburdur :

- Sigortaya kabul için gerekli diğer şartları yerine getirmiş olmak,
- İkametgâhını nakletmeden önce Türkiye'de hastalık sigortasına tabi olmak,
- Türkiye mevzuatına göre sigortalılığın sona erdiği tarihten itibaren en geç üç ay içinde İsviçre'deki bir hastalık sandığına müracaatta bulunmak,
- İkametgâhını, sadece tıbbi tedavi veya kür tedavisi maksadiyle değiştirmiş olmamak,

b) Akid Taraflardan birinin vatandaşı olan kimsenin karısı ve 20 yaşından küçük çocukları, yukarıdaki şartları yerine getirmiş oldukları takdirde, sağlık yardımları bakımından, yetkili makam tarafından tanınmış hastalık sandıklarından birine kaydolunma hakkına sahiptirler. Eş ve çocukların, sigortalının geçindirmekle yükümlü olduğu kimseler sıfatıyla yardımlardan yararlandırılmaları halinde, bunlar sigortaya kaydolunmuş kişiler olarak kabul edilirler,

c) Yardıma hak kazanılıp kazanılmadığının tesbitinde, Türkiye hastalık sigortasına tabi olarak geçmiş sigortalılık süreleri de nazara alınır. Şu kadar ki, analık yardımları bahis konusu olan hallerde, sigortalının en az üç aydan beri bir İsviçre hastalık sandığına kayıtlı olması şarttır.

16. a) Akid Taraflardan birinin İsviçre yetkili makamı tarafından tanınmış hastalık sandıklarından birine kayıtlı bulunan vatandaşları ikametgâhlarını Türkiye'ye naklettikleri ve orada hastalık ve analık sigortalarına tabi bir işte çalıştıkları zaman, bu sigortalardan sigortalılarla bunların aile fertlerine sağlanan para ve tedavi yardımlarından faydalanmaya hak kazanıp kazanmadıklarının tesbitinde, sözü edilen sandıklar mevzuatına göre geçen prim ödeme süreleri de nazara alınır.

b) Türkiye'de ikamet eden ve Türkiye mevzuatına göre tam veya kısmî aylık veya gelir bağlanmış olan Türk veya İsviçre vatandaşlarıyla bunların aile fertleri, hastalıkları halinde Türkiye mevzuatına göre sağlanan sağlık yardımlarından faydalanırlar.

Ankara'da, 1 Mayıs 1969 tarihinde, Türkçe ve Fransızca ikişer nüsha olarak ve her iki metin de aynı derecede muteber olmak üzere düzenlenmiştir

Türkiye Cumhuriyeti
Hükümeti adına

İsviçre Federal
Konseyi adına

